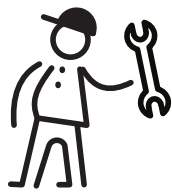

Lihttöö tegijad on Eestis sageli üleharitud

Eestis on rohkelt inimesi, kes töötavad kas kõrgemat või madalamat oskustaset nõudvatel ametikohtadel, kui nende omandatud formaalhariduslik tase eeldaks, selgub OSKA üldprognosisist.

- Juhi ametialadel on üldharidusega **31% hotellide ja restoranide juhtidest** ning **26% kaubanduse juhtidest**.
- **Teenindus- ja müügitöötajate ametirühmades** on üle 25% töötajaid kõrgharidusega, kuigi töö seda ei eelda.
- **34% oskustöötajatest** ning **36% seadme- ja masinaoperaatoritest** on üldharidusega, sh 40% või enam loomakasvatuse, metsanduse, ehituse, trükitööstuse, toiduainetööstuse oskustöötajatest, puidutöötajatest ja tiseritest, metalli- ja puidutööstuse seadmete operaatoritest ning enamiku tööstusharude masinaoperaatoritest.
- Tippspetsialisti ametialadel on eeldatust **madalama haridustasemega töötajaid enim IKT-spetsialistide seas**. Kesk- või kutseharidusega on 48% IKT-lahenduste müügi tippspetsialistidest ja süsteemadministraatoritest, 47% veebi- ja multimeediaarendajatest, 43% arvutivõrkude tippspetsialistidest, 41% telekommunikatsiooniinseneridest, 33% rakenduste programmeerijatest, 31% tarkvara ja rakenduste arendajatest, 29% andmebaasi ja arvutivõrgu tippspetsialistidest ning IT-koolitajatest, 28% andmebaaside projekteerijatest ning 25% tarkvaraarendajatest.

Suurimad vastuolud töötajate eeldusliku ja tegeliku haridustaseme vahel on tehnikute ja keskastme spetsialistide, kontoritöötajate ja lihttööliste ametiala pearühmades.

Tehnikud ja keskastme spetsialistid

Kontoritöötajad ja klienditeenindajad

Lihttöölistes

Eeldatav: kutseharidus, rakenduskõrgharidus, bakalaureus

47% mittevastava haridustasemega, sh 20% üldharidusega, 27% magistr kraadiga

* *Magistrikraadiga 62% biotehnikutest ja 48% jurist-asjaajajatest*

Eeldatav: kutseharidus, keskharidus

46% eeldatust kõrgema haridusega

* *Kõrgharidusega 63% raamatupidamise kontoritöötajatest, 54% asjaajamise tugitöötajatest, 52% kontoriabilistest*

Eeldatav: alg- ja põhiharidus

79% eeldatust kõrgema haridusega (19% kõrgharidusega)

* *Eeldatust kõrgema haridusega 83% halduse abitöölistest ja välikoristajatest, 82% kulleritest*

Eesti kõrged haridusliku ebakõla näitajad on muu hulgas siirdeühiskonna järelmõju: 1990. aastatel toimunud suured muutused majandusstruktuuris ja tööturul ahendasid oluliselt osa inimeste võimalusi oma kvalifikatsiooni rakendada. Teisalt siirdus suur osa inimesi töökohtadele, kus vajalikud oskused omandati töö käigus, kuna haridussüsteem ei suutnud majandusmuutustele nii kiiresti järele tulla.

- Isiku tasandil ei tähenda hariduslik ebakõla tingimata seda, et inimese teadmised ja oskused ei vastaks töökohta nõudmistele: näiteks võib ammu omandatud haridus olla vananenud või on inimene elu jooksul ja töö käigus omandanud oskused, mis formaalses haridustasemes ei kajastu. Samuti ei pruugi inimese kõrgeim omandatud formaalharidus vastata karjääripöörde tõttu tema hetke töökohtale, vaid näida üle kvalifitseerituna.

OSKA üldprognosis on hariduslike ebakõlasid analüüsid võetud aluseks 2021. aasta töötamise registri andmed, millega on ühendatud Eesti Hariduse Infosüsteemi andmed ja Statistikaameti andmed rahvastiku haridustaseme kohta. Ametialade ja haridustaseme vastavuse hindamisel on lähtutud ametite klassifikaatoris (AK) kirjeldatud eelduslikest kvalifikatsioonitasemetest.

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

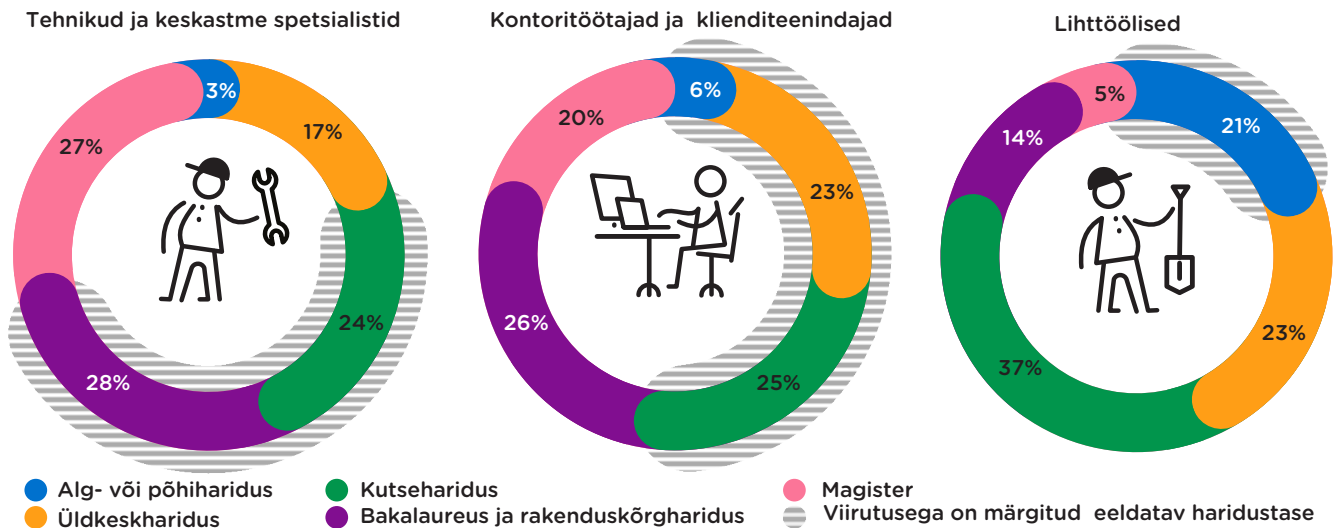

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

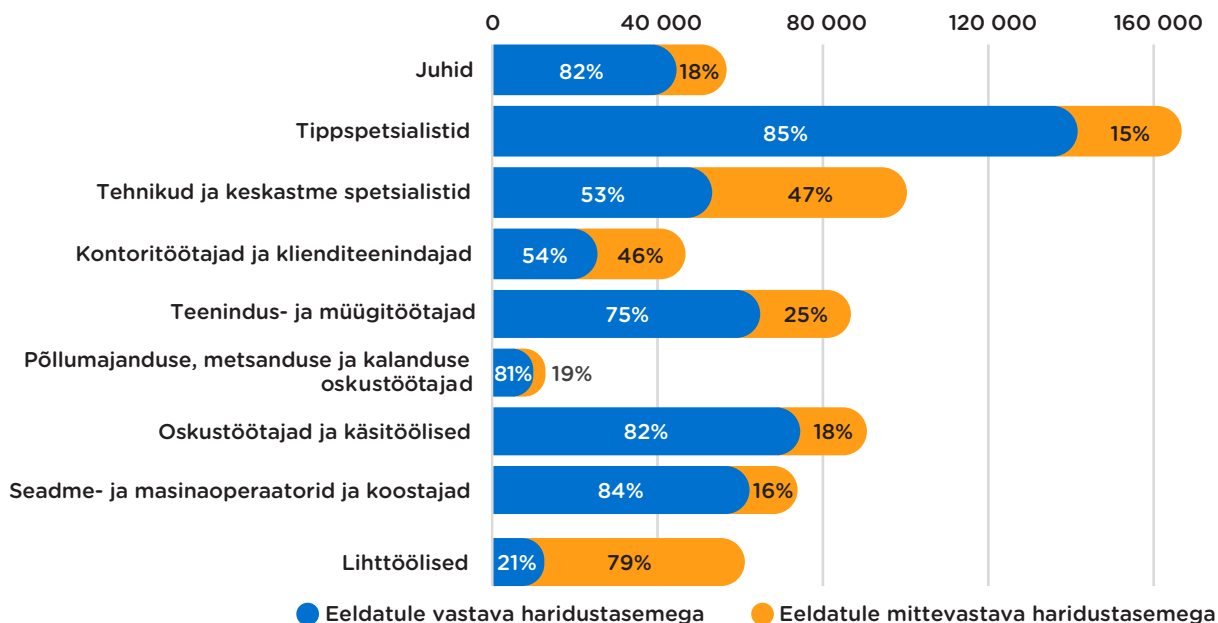

Teemaleht: suurima haridusliku ebakõlaga ametialad

Enim on mittevastava haridustasemega töötajaid tehnikute ja keskastme spetsialistide, kontoritöötajate ja lihttöölise seas.

Enim on eeldatule vastava haridustasemega töötajaid tippspetsialistide seas

Hõivatute arv ametiala pearühmiti ning eeldatule vastava haridustasemega töötajate osatähtsus, 2022

Põhjused, miks töötaja haridustase on formaalselt eeldatust madalam:

- **kiirelt kasvavad, tööjõupuudusega ametialad** (IKT ametialad, insenerid, tehnikaalad)
- **ametialad, kuhu tüüpiliselt „kasvatakse“ tööelu käigus** (töödejuhatajad)
- **ametiala oskused on võimalik omandada väljaspool formaalharidust või kutseõppes** (IKT, kultuur, sport, toidlustus)

Põhjused, miks töötaja haridustase on formaalselt eeldatust kõrgem:

- **takistused leida kvalifikatsioonile vastavat tööd, nt puuduliku riigikeele oskuse tõttu** (lihttöö, teenindus- ja müügitöö)
- **vanemaerialiste karjääriredelil allapoole liikumine** (kontoritöö, müügitöö ja teenindus, lihttöö)
- **võimalik ülekoolitamine** (õigus, bioteadused, haldusjuhtimine)
- **varem omandatud kõrghariduse võrdsustamine magistriskraadiga** (keskastme spetsialistid)
- **piir oskus- ja lihttöö vahel võib olla hägune** (tööstus, ehitus)

25%

koristajatest oli Eestis 2021. aastal kõrgharidusega,

samuti oli kõrgharidusega 24% välimüüjatest, 21% jäätmekäitluse lihttöölisest ja 23% muude lihttöölise ametirühmast.